

Висоцька Г. В.

аспірантка кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Чорноморський державний університет ім. Петра Могили (Україна, Миколаїв), g.visotskaya@gmail.com

ВІДОБРАЖЕННЯ КУЛЬТУРНО–ОСВІТНЬОЇ ТА СУСПІЛЬНО–ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА В 1989–2012 РР. У ДжЕРЕЛАХ ТА ІСТОРИОГРАФІЇ

Знайшло відображення культурно–освітня і суспільно–політична діяльність української національної меншини сучасної Польщі. Зокрема, проаналізована законодавча база, що забезпечила активізацію національного життя українців. Зазначено, що сучасний стан культурно–освітньої і суспільно–політичної діяльності українців досліджений ще недостатньо. Загалом це статті в україномовних наукових виданнях Польщі. В узагальнюючих виданнях становище української громади відображене на фоні інших національних меншин Республіки Польща.

Ключові слова: українська національна меншина, Республіка Польща.

Взаємовідносини українського і польського народів мають тяглу історичну традицію, яка проявляється у сфері політичного, економічного та культурного життя. Республіка Польща, яка стала у 1989 році на шлях демократичного розвитку була першою країною–сусідкою, що у 1991 році визнала незалежність України. Гуманітарний напрямок українсько–польських міждержавних відносин відіграє важливу роль в розбудові дружніх, партнерських взаємин між двома державами. Такі чинники взаємин двох держав як українська та польська національні меншини, сфера міграції, туристичне та транскордонне співробітництво здійснюють безпосередній вплив на економічну й політичну стабільність міждержавних відносин між Україною і Республікою Польща. Налагодження тісних партнерських відносин можливе завдяки діяльності української меншини в Польщі, яка впродовж багатьох десятиліть зберігає власну національну ідентичність.

Проблема національно–культурної діяльності українців у Польщі впродовж 1989–2012 рр., крім наукової, має суспільну значущість, адже її вивчення сприятиме подоланню існуючих стереотипів в українському та польському суспільствах, стане міцною основою подальшого розвитку двосторонніх відносин.

Метою даного дослідження є вивчити стан наукової розробки проблеми у вітчизняній та польській історіографії.

В силу специфіки нашого дослідження в архівах ще не відкриті документи стосовно української громади Польщі у 1989–2012 рр. Основним джерелом є матеріали по підготовці змін до законодавства та опубліковані закони про національні меншини, а також різного роду інформатори і статистичні дані [8–9; 11–13]. Цінну інформацію про діяльність різноманітних об'єднань українців Польщі можна почерпнути із опублікованих зібрань документів [3].

Коли йдеться про українську національну меншину в Республіці Польща, то як правило оперують даними загального перепису населення 2002 року за яким українців нараховувалося 27172 осіб [21]. Українські організації подають неофіційну чисельність у десятеро більшу. При тому не йдеться про трудових мігрантів (сезонних та постійних), які спільно з поляками шляхом шлюбів утворюють змішані сім'ї та поетапно набувають статусу повноправних громадян. Тому, ведучи мову про

українську національну меншину в Республіці Польща дослідники оперують даними статистики, або вказують на певну умовність офіційних даних. Один факт є безперечним – українці є національною меншиною в сусідній державі. Відсоток, який приходить на національні меншини в Республіці Польща достатньо малий. Однак, ця обставина не є на заваді запровадження європейських і світових стандартів щодо гарантування прав національних меншин в демократичній Польщі.

Культурно–освітня та суспільно–політична діяльність української національної меншини в Республіці Польща на зламі ХХ–ХХІ століть знайшла відображення в узагальнюючих працях і статтях науковців, в науково–популярних оглядах, замітках журналістів тощо. Дані праці присвячені засадничим питанням гарантування прав національної меншини, поточній діяльності українців, проблемами з якими доводиться стикатися у повсякденному житті [24]. Свідченням нового бачення історії українсько–польських взаємин стали праці українських і польських науковців діаспори. Формуванню нової школи дослідження українсько–польських відносин з урахуванням інтересів двох сторін сприяла діяльність в еміграції української наукової громади в Мюнхені та польського Літературного інституту й видавництва “Культура” в Парижі.

На охороні прав нинішньої української меншини є Конституція Республіки Польща, в якій у пункті 1 статті 34 проголошено, що “Республіка Польща гарантує громадянам, які належать до національних і етнічних меншин, свободу поведінки і розвитку рідної мови, дотримання звичаїв і традицій, розвитку власної культури”. Звернемо увагу на ту обставину, що пункт 2 цієї ж статті уточнює права меншин: “...національні і етнічні меншини мають право до творення власних освітніх і культурних інституцій, організацій, які сприяють захисту релігійної ідентичності, а також участі у вирішенні справ, що стосуються їх культурної спільноти” [32, с. 159].

Найбільш оперативно діяльність українців у Республіці Польща відображена в періодичних наукових виданнях. Значні досягнення у вивченні історії польського українства є заслугою діяльності Об'єднання українців у Польщі. З моменту створення в 1991 році його діячі докладали максимум зусиль для поширення історичних знань про українців серед польського суспільства, таким чином сприяючи налагодженню українсько–польських відносин. Основними трибунами для наукових публікацій, що відображають різні аспекти життя української громади в комуністичній Польщі, стали часопис “Український альманах” і газета “Наше слово”. Тут ми знаходимо матеріали про зародження УСКТ, минуле та перспективи українського шкільництва, вивчення діяльності окремих українських художніх колективів.

Так, у виданні “Українського альманаху” за 2005 рік, крім календарної частини, у десяти розділах вміщено багато матеріалу із життя української громади у Польщі, статті та розділи на тему польсько–українських взаємин. Зі сторінок постають чільні історико–політичні постаті, відомі імена царини культури, духовності, а також непрості долі сучасників. Вже традиційно в

альманасі представлений творчий доробок словесників; матеріали про світове українство; оновлену інформаційно-адресну частину, інше. У виданні у хронологічному порядку зібрана хроніка діяльного життя української громади у Польщі, багатий ілюстративний матеріал.

У виданні “Українського альманаху” за 2009 рік є добре знайомі читачу рубрики “Корені”, “Рід – Праця – Віра” та тексти відомих авторів О. Вішки, Б. Гальчака, Я. Грицьковяна, Д. Дроздовського, С. Заброварного, І. Ігнатюка, П. Кралока, Є. Ладна, Р. Матвійчини, А. Ридзанич, М. Сирника, М.Шумади, а з-посеред членів Редакційної колегії Р. Кабачія і Я. Присташа, а також нові обличчя, як Оля Грицай чи Олена Городецька. Матеріал різноманітний – історія, фольклор, культура, сучасна Україна, громадське життя українців Польщі, польсько-українські відносини; статті про Надсяння, Підляшся, Холмщину, Лемківщину й Бойківщину. Актуальний, особливо в контексті антиукраїнських заяв у 65 роковини подій на Волині, матеріал професора Володимира Косика.

У 2010 році вийшов друком п'ятнадцятий випуск “Українського альманаху” – видання незвичайного з кількох причин, по-перше вийшло у двадцять роковини виникнення найбільшої української організації Об'єднання українців у Польщі, що накидає перспективу до роздумів (про що пише Мирослав Чех, громадський діяч, політик, зараз відомий публіцист). По-друге, він незвичайний через добірку авторів. Серед них між іншим, відомі, авторитетні особи (проф. М. Лесів, проф. Р. Дрозд, д-р Р. Висоцький, Ю. Гаврилук, І. Ігнатюк, Я. Грицьковяна, д-р О. Коляничук, проф. О. Вішка, М. Сирник). До того ж є публікації відомих авторів з України: журналіста Р. Кабачія, історика професора І. Ільюшина. По-третє, він незвичайний часовою і територіальною перспективою – автори “Альманаху”, фахівці у своїх ділянках, сягають глибше, ніж останні двадцять років, далі як територія Польщі. У виданні, як звичайно, не бракує цікавих статей, котрі показують минуле – події української історії, в тому й ті, які мали вплив на сьогодення українства у Польщі, також епізоди з минулого рідних земель: Лемківщини, Надсяння, Підляшся.

На сторінках “Українського альманаху” досить широко представлені дослідження регіональної історії української меншини в ПНР. На основі розміщених публікацій можливо виокремити особливості не лише реалізації національної політики в тих чи інших місцевостях, а й умов проживання українців, форм їхньої громадської активності.

Значна кількість публікацій, що вийшли друком у Польщі присвячена проблемі розвитку українських освітніх закладів. У них відзначаються здобутки на цьому шляху, а також аналізуються існуючі проблеми та пропонуються шляхи їх подолання [10; 12; 15]. Зацікавила ця проблематика і вітчизняних дослідників [30–31]. Стала вона також предметом обговорення під час міжнародних наукових конференцій [33].

Достатнє місце приділено прагненням українців увійти до місцевих та центральних представницьких органів влади [1; 4; 14]. Зокрема, здійснено аналіз діяльності українських представників у парламенті, а також причини невдач під час проведення низки вибор-

чих компаній. Так, автори зазначають, що парламентська діяльність В. Мокрого та М. Чеха створила позитивні умови для представлення потреб і вимог української спільноти на найвищому державному рівні. Причиною ж невдачі українських кандидатів в інші роки стали несприятливі положення виборчого закону, існування упередженого ставлення до кандидатів не поляків з боку польської більшості, обмеженість фінансових ресурсів для проведення ефективної виборчої кампанії.

Українську історичну і філологічну науку досліджуваного періоду уособлюють знані науковці-професори Володимир Мокрий (Ягеллонський університет), Роман Дрозд (Поморська академія), Стефан Козак (Варшавський університет), Ростик Джерелік (Вроцлавський університет), Омелян Вішка (Торунський університет), Стефан Дудра та Богдан Гальчак (Зеленогурський університет) і др. Олександр Коляничук (Перемишель) та інші. В Республіці Польща діють дослідницькі центри, що займаються проблемами історії України: Фундація Святого Володимира в Кракові, Південно-Східний науковий інститут в Перемишлі. Однак, стану та перспективам розвитку наукових досліджень українців у Польщі присвячено ще надто мало публікацій [20].

Вивченню історії польського українства сприяють регулярні контакти між науковцями обох країн, конференції, симпозиуми. Для налагодження наукового діалогу важливе значення мало проведення низки семінарів “Україна – Польща: важкі питання”. Рішення про організацію цих міжнародних зустрічей було прийняте на конференції в м. Подкова Лесна поблизу Варшави в 1996 р., де група українських і польських істориків вирішила ґрунтовно й фахово опрацювати документи та матеріали з історії українсько-польських стосунків. Організаторами семінарів у різний час були Академія національної оборони, Об'єднання українців у Польщі, громадський осередок “Карта”, Інститут національної пам'яті (Польща) і Волинський державний університет ім. Лесі Українки.

У публіцистичних розвідках та наукових дослідженнях достатньо уваги приділено загальному стану українського національного відродження в Республіці Польща після 1989 року [18–19; 23; 28–30]. У цьому контексті на особливу увагу заслуговує дисертаційне дослідження В. Кирилич [25] та С.Швидюк [34]. Ознайомлення з їх працями переконує, що після 1990 р. становище української меншини у Польщі зазнало кардинальних змін у плані взаємовідносин із зовнішнім світом. Найбільших успіхів ОУП й інші українські організації досягнули у налагодженні стосунків з українськими організаціями західної діаспори. Ще одним вдалим напрямком зовнішньої співпраці стало встановлення контактів з неурядовими організаціями з України. Важливі акценти розставлено у статті В. Петрик. Автор подає інформацію про українців у Польщі й аналізує їх культурно-освітню та релігійну діяльність. Зупиняється на характеристиці різних заходів, які проводяться організаціями українців у цій країні, передовсім Об'єднанням українців Польщі та його регіональними осередками, показує можливості вивчати українську мову, зберігати і розвивати свою етнічну культуру [30].

Характерно, що польські дослідники, як правило, розглядають українську проблематику в контексті функціонування сукупності національних меншин на теренах Республіки Польща [1–2; 5–7; 9]. В цьому контексті особливий інтерес представляє дослідження відомого варшавського історика, працівника Інституту історії ПАН А. Вежицького [16]. У ньому він проаналізував реалізацію конституційних норм щодо гарантування прав національним меншинам держави. Разом із тим, науковці відзначають, що поруч із процесами відродження національного життя українців Польщі поступово відбувається асиміляція частини етнічної меншини [15]. Однією з головних причин асиміляційного процесу є відсутність чіткої та послідовної програми співпраці України з діаспорою, яка інтенсифікувала б взаємини на лінії держава – діаспора і будувала новий позитивний образ України. До інших причин дослідники відносять негативний стереотип українця у Польщі, старіння громади, еміграція та міграції молодих динамічних людей, економічні чинники, зокрема високе безробіття. Процеси асиміляції в українській національній меншині в Польщі перешкоджають налагодженню повноцінного міжнародного та міждержавного діалогу Україна – Польща.

У публіцистичних виданнях достатньо актуальною залишається проблематика пов'язана з наслідками не простих польсько-українських взаємин. Зокрема, достатньо болісними залишаються наслідки Волинської трагедії для поляків та операції “Вісла” для українців [17–18; 22; 26–27]. Огляд історіографії засвідчує перевагу політичних аспектів вивчення досліджуваної проблеми.

Висвітлення окремих аспектів сучасного стану дослідження української меншини в Польщі дає підстави стверджувати, що суспільно-політичні зміни в Республіці Польща наприкінці 1980-х – початку 1990-х рр. уможливили новий етап розвитку і національного відродження української спільноти. Поки-що поза увагою науковців ще знаходиться розвиток україністики у вищих навчальних закладах сусідньої країни. Нерозв'язані проблеми української меншини в Польщі негативно впливають на українсько-польські відносини. Можливим шляхом їх вирішення може бути приведення до рівноваги існуючої нормативно-правової бази з питань підтримки закордонного українства та механізму практичної реалізації її положень.

Список використаних джерел

1. Budyta-Budzińska M. Mniejszości narodowe. Instytucjonalizacja mniejszości narodowych w Polsce w latach 1989–2002. – Warszawa, 2003. – 120 s.
2. Chałupczak H., Browarek T. Mniejszości narodowe w Polsce. 1918–1995. – Lublin: Wyd. UMCS, 1998.
3. Drozd R. Związek Ukraińców w Polsce w dokumentach z lat 1990–2005. – Warszawa, 2010. – 508 s.
4. Janusz G. Mniejszości narodowe w wyborach parlamentarnych 1989–1993 // Przegląd Polonijny. – 1994. – Nr.2. – S.130–138.
5. Janusz G. Prawa mniejszości narodowych. Standardy Europejskie. – Warszawa: “Wspólnota Polska”, 1995.
6. Janusz G., Bajda P. Prawa mniejszości narodowych. Standardy Europejskie. – Warszawa, 2000.
7. Łodziński S. Opinie i postawy mieszkańców Polski wobec migracji i cudzoziemców w świetle badań opinii publicznej. – Raport nr.200. – 2002.
8. Mniejszości narodowe w Polsce. Informator 1994. – Warszawa: Wyd. Sejmowe, 1995.
9. Mniejszości narodowe w Polsce. Praktyka po 1989 roku. –

Praca zbiorowa pod red. B.Berdychowskiej. – Warszawa: Wyd. Sejmowe, 1998.

10. Necio J., Smoliniec I. Rys historyczny // Українська школа в Гурові Лавецькому – історичний нарис, Górowo Paweckie, 2004.

11. Ochrona praw osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych. Perspektywa europejska – Raport nr. 208. – Warszawa, 2002.

12. Popowicz B. Wznowienie działalności Szkoły Podstawowej im. Markiana Szaszkiewicza (1991–2000) // Na pograniczu kultur. – Przemysł, 2000. – 166 s.

13. Projekt ustawy mniejszościach narodowych i etnicznych w RP. – Warszawa, 2001.

14. Szwydiuk S. Walka ukraińskiej mniejszości narodowej w Polsce o przedstawicielstwo w parlamencie i w samorządach, 1989–2005 // Nowa Ukraina. Zeszyty historyczno-politologiczne. – 2007. – Nr.1–2. – S.187–207.

15. Traciewicz Z. Oświata a proces asymilacyjny wśród mniejszości ukraińskiej / Zofia Traciewicz. – Toruń: Adam Marszałek, 2000. – 227 s.

16. Wierzbicki A. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce. Status prawno-konstytucyjny // Porządek konstytucyjny w Polsce. Wybrane problemy / Redakcja naukowa: W.Jakubowski, T.Słomka. – Warszawa-Pułtusk, 2008. – S.203–204.

17. Бучило М. Чи/якого трупа в шафі мають молоді українці в Польщі? // Наше Слово. – 2004. – № 10. – 7 березня. – С.3.

18. Василюк М. Повертаються бойки в села праотчі // Наше слово. – Варшава, 2012. – 26 лютого.

19. Васильєва Л.Д. Українська діаспора у Польщі / Л. Васильєва // Український історичний журнал. – 1992. – № 10–11. – С.54–62.

20. Вищівський Р. Стан і перспективи української історичної науки в Польщі // Наше Слово. – 2004. – Nr.29. – 29 липса. – С.3.

21. Голось М. Система освіти української меншини в Республіці Польща на межі ХХ та ХХІ ст. // Збірник навчально-методичних матеріалів і наукових статей історичного факультету. – С.285–292.

22. Гук Б. Два відродження. Порівняльний аналіз українських відроджень 1956 і 1990 років / Б.Гук // Наше слово. – 1999. – № 12–13. – С.4.

23. Заброварний С. Інституційний розвиток суспільного життя українців Перемишля і перемиської землі // Перемишль і перемиська земля протягом віків. – Перемишль–Львів, 2003. – С.21–27.

24. Завітневич Н.Г. Українська меншина в українсько-польських міждержавних відносинах: історія і сучасність / Н.Г. Завітневич // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – К.: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2001. – Вип.30 (у двох частинах). Ч. II. – С.33–36.

25. Кирилич В.П. Українці в Польщі: проблема збереження етнічнонаціональної ідентичності як чинник українсько-польських відносин: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.04 / В.П. Кирилич. – Київ: нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2001. – 20 с.

26. Крамар Р. Де закінчується Україна // San Rideau. Часопис молодих. – 2004. – Nr.2. – С.32.

27. Крупа П. Разом нас багато? Нас не подолати? // San Rideau. Часопис молодих. – 2005. – Nr.3. – С.22.

28. Макар Ю.І. Українці в Польщі: кількість і сучасне становище / Ю.І. Макар // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці: Рута, 1996. – Вип.6–7: Історія. – С.274–291.

29. Пайташ В. П'ятдесятилітній ювілей – як творився і діяв гурток бандуристів у Перемишлі // Український альманах. – Warszawa, 2008. – 216 s.

30. Петрик В. Культурно-освітня діяльність українців у Польщі у час системної трансформації / В.Петрик // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – Вип.5: збірник наукових праць. – С.183–189.

31. Попович Б. Українська освіта в Перемишлі після другої світової війни до 2005/2006 шкільного року // www.szask.edu.pl/articles.php?cat_id=4.

32. Рафальський О.О. Національні меншини України у ХХ столітті: політико-правовий аспект. – К.: ІПЕІНД, 2000.

33. Спольська-Онишко І. Перемиська Шашкевичівка між Польщею та Україною // Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій, матеріали міжнародної конференції, Суми 20–21 лютого 2008 р., секція 4, Освіта, культура-

ра, наука як чинники інноваційного розвитку. – Суми, 2008. – С.91–93.

34. Швидюк С. М. Інституційні процеси в етнопонаціональній сфері Республіки Польща (на прикладі української національної меншини): автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / С. М. Швидюк. – Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2006. – 20 с.

References

1. Budyta-Budzyńska M. Mniejszości narodowe. Instytucjonalizacja mniejszości narodowych w Polsce w latach 1989–2002. – Warszawa, 2003. – 120 s.

2. Chałupczak H., Browarek T. Mniejszości narodowe w Polsce. 1918–1995. – Lublin: Wyd. UMCS, 1998.

3. Drozd R. Związek Ukraińców w Polsce w dokumentach z lat 1990–2005. – Warszawa, 2010. – 508 s.

4. Janusz G. Mniejszości narodowe w wyborach parlamentarnych 1989–1993 // Przegląd Polonijny. – 1994. – Nr.2. – S.130–138.

5. Janusz G. Prawa mniejszości narodowych. Standardy Europejskie. – Warszawa: “Wspólnota Polska”, 1995.

6. Janusz G., Bajda P. Prawa mniejszości narodowych. Standardy Europejskie. – Warszawa, 2000.

7. Łodziński S. Opinie i postawy mieszkańców Polski wobec migracji i cudzoziemców w świetle badań opinii publicznej. – Raport nr.200. – 2002.

8. Mniejszości narodowe w Polsce. Informator 1994. – Warszawa: Wyd. Sejmowe, 1995.

9. Mniejszości narodowe w Polsce. Praktyka po 1989 roku. – Praca zbiorowa pod red. B.Berdychowskiej. – Warszawa: Wyd. Sejmowe, 1998.

10. Necio J., Smoliniec I. Rys historyczny // Ukraińs'ka shkola v Gurovi Ilavec'komu – historyczny narys, Górowo Ilaweckie, 2004.

11. Ochrona praw osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych. Perspektywa europejska – Raport nr. 208. – Warszawa, 2002.

12. Popowicz B. Wznowienie działalności Szkoły Podstawowej im. Markiana Szaszkiewicza (1991–2000) // Na pograniczu kultur. – Przemyśl, 2000. – 166 s.

13. Projekt ustawy mniejszościach narodowych i etnicznych w RP. – Warszawa, 2001.

14. Szwydiuk S. Walka ukraińskiej mniejszości narodowej w Polsce o przedstawicielstwo w parlamencie i w samorządach, 1989–2005 // Nowa Ukraina. Zeszyty historyczno-politologiczne. – 2007. – Nr.1–2. – S.187–207.

15. Traciewicz Z. Oświata a proces asymilacyjny wśród mniejszości ukraińskiej / Zofia Traciewicz. – Toruń: Adam Marszałek, 2000. – 227 s.

16. Wierzbicki A. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce. Status prawno-konstytucyjny // Porządek konstytucyjny w Polsce. Wybrane problemy / Redakcja naukowa: W.Jakubowski, T.Słomka. – Warszawa–Pułtusk, 2008. – S.203–204.

17. Buchylo M. Chy/jakogo trupa v shafi majut' molodi ukrai'nci v Pol'shhi? // Nashe Slovo. – 2004. – № 10. – 7 bereznya. – S.3.

18. Vasylyshyn M. Povertajut'sja bojky v sela praotchi // Nashe slovo. – Varshava, 2012. – 26 ljutogo.

19. Vasył'jeva L.D. Ukrai'ns'ka diaspora u Pol'shhi / L.Vasył'jeva // Ukrai'ns'kyj istorychnyj zhurnal. – 1992. – № 10–11. – S.54–62.

20. Vysoc'kyj R. Stan i perspektyvy ukrai'ns'koi' istorychnoi' nauky v Pol'shhi // Nashe Slovo. – 2004. – Nr.29. – 29 lipca. – S.3.

21. Golos' M. Systema osvity ukrai'ns'koi' menshyny v Respubliki Pol'shha na mezhi XX ta XXI st. // Zbirnyk navchal'no-metodychnyh materialiv i naukovyh statej istorychnogo fakul'tetu. – S.285–292.

22. Guk B. Dva vidrodzhennja. Porivnjal'nyj analiz ukrai'ns'kyh vidrodzen' 1956 i 1990 rokiv / B.Guk // Nashe slovo. – 1999. – № 12–13. – S.4.

23. Zabrovarnyj S. Instytucyjnyj rozvytok suspil'nogo zhyttja ukrai'nciv Peremyslhja i peremys'koi' zemli // Peremysl' i peremys'ka zemlja protjagom vikiv. – Peremysl'–L'viv, 2003. – S.21–27.

24. Zavitnych N.G. Ukrai'ns'ka menshyna v ukrai'ns'ko-pol's'kyh mizhderzhavnyh vidnosynah: istorija i suchasnist' / N.G. Zavitnych // Aktual'ni problemy mizhnarodnyh vidnosyn: Zbirnyk naukovyh prac'. – K.: Kyi'vs'kyj nacional'nyj universytet im. Tarasa Shevchenka. Instytut mizhnarodnyh vidnosyn, 2001. – Vyp.30 (u dvoh chastynah). Ch.II. – S.33–36.

25. Kyrylych V.P. Ukrai'nci v Pol'shhi: problema zberezhennja etnonacional'noi' identychnosti jak chynnyk ukrai'ns'ko-pol's'kyh

vidnosyn: avtoref. dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.04 / V.P. Kyrylych. – Kyi'v. nac. un-t im. Tarasa Shevchenka. – K., 2001. – 20 s.

26. Kramar R. De zakinchujet'sja Ukrai'na // San Rideau. Chasopys molodyh. – 2004. – Nr.2. – S.32.

27. Krupa P. Razom nas bagato? Nas ne podolaty? // San Rideau. Chasopys molodyh. – 2005. – Nr.3. – S.22.

28. Makar Ju.I. Ukrai'nci v Pol'shhi: kil'kist' i suchasne stanovyshe / Ju.I. Makar // Naukovyj visnyk Chernivc'kogo universytetu. – Chernivci: Ruta, 1996. – Vyp.6–7: Istorija. – S.274–291.

29. Pajdash V. P'jatdesjatylinij juvilej – jak tvoryvsja i dijav gurtok bandurystiv u Peremyslhi // Ukrai'ns'kyj al'manah. – Warszawa, 2008. – 216 s.

30. Petryk V. Kul'turno-osvitnja dijalyt'nist' ukrai'nciv u Pol'shhi u chas systemnoi' transformacij' / V.Petryk // Mizhnarodnyj naukovyj forum: sociologija, psihologija, pedagogika, menedzhment. – Kyi'v: Vyd-vo NPU im. M.P. Dragomanova, 2011. – Vyp.5: zbirnyk naukovyh prac'. – S.183–189.

31. Popovych B. Ukrai'ns'ka osvita v Peremyslhi pislja drugoi' svitvoi' vijny do 2005/2006 shkil'nogo roku // www.szazsk.edu.pl/articles.php?cat_id=4.

32. Rafal's'kyj O.O. Nacional'ni menshyny Ukrai'ny u XX stolitti: polityko-pravovyj aspekt. – K.: IPEiND, 2000.

33. Spol's'ka-Onyshko I. Peremys'ka Shashkevychivka mizh Pol'shheju ta Ukrai'noju // Innovacijnyj rozvytok suspil'stva za umov kros-kul'turnyh vzajemodij, materialy mizhnarodnoi' konferencij', Sumy 20–21 ljutogo 2008 r., sekcija 4, Osvita, kul'tura, nauka jak chynnyky innovacijnogo rozvytku. – Sumy, 2008. – S.91–93.

34. Shvydjuk S.M. Instytucijni procesy v etnonacional'nij sferi Respubliki Pol'shha (na prykladi ukrai'ns'koi' nacional'noi' menshyny): avtoref. dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.02 / S.M. Shvydjuk. – Cherniv. nac. un-t im. Jurija Fed'kovyha. – Chernivci, 2006. – 20 s.

Vysotska H. V., post-graduate student of international relations and foreign policy department of Petro Mohyla Black Sea State University (Ukraine, Nikolayev), g.visotskaya@gmail.com

Displays cultural, educational and socio-political activities of the Ukrainian national minority in the Republic of Poland in 1989–2012 sources and historiography

Cultural-educational and social-political activity of Ukrainian national minority of modern Poland is examined in this paper. Legislative base, that provides activation of national Ukrainians' life, is analyzed. Also, this article shows that modern condition of cultural-educational and social-political Ukrainians' activity has not been researched enough. Mostly, such articles are in Ukrainian-language scientific editions in Poland. In generalizing editions, condition of Ukrainian society is represented on a background of other national minorities in Polish Republic. Studying of educational establishments' condition, where Ukrainian language is taught, is accelerated. There are a lot of articles about participation of Ukrainians in electoral local and central authority in scientific and publicistic literature. Development of Ukrainian language in higher educational establishments of Poland has not been examined yet. Acceleration of studying cultural-educational and social-political activity of Ukrainian national minority of modern Poland by Ukrainian scientists has positive result. As a result, some dissertations have been represented.

Keywords: Ukrainian national minority, Republic of Poland.

Высоцкая Г. В., аспирантка кафедры международных отношений и внешней политики, Черноморский государственный университет им. Петра Могилы (Украина, Николаев), g.visotskaya@gmail.com

Отображение культурно-образовательной и общественно-политической деятельности украинского национального меньшинства в Республике Польша в 1989–2012 гг. в источниках и историографии

Нашла отражение культурно-образовательная и общественно-политическая деятельность украинского национального меньшинства современной Польши. В частности, проанализирована законодательная база, которая обеспечивает активизацию национальной жизни украинцев. Отмечено, что современное состояние культурно-образовательной и общественно-политической деятельности украинцев исследовано еще недостаточно. В основном это статьи в украиноязычных научных изданиях Польши. В обобщающих работах положение украинской общины отражено на фоне иных национальных меньшинств Республики Польша.

Ключевые слова: украинское национальное меньшинство, Республика Польша.

* * *